

# Greta och Hanna.

Twenne österbottniska flickor  
i Sverige.

---

Berättelse

af

C. J. Wirt.

---

IV 61

Kapsel

BRUKS HUS

och öfverordnade

af



# Greta och Hanna.

Twenne österbottniska flickor  
i Sverige.

Berättelse

af

J. C. Wik.







bröd; men huru grymt woro nu icke alla hans förhoppningar beswifna! Tanken på, att nödgas se sin hustru och sina barn swälta, tanken derpå uppfylde den redlige bondens, den ömma makens, den omtänksamma fadrens själ med osäglig smärta.

Den påföljande vintern war en nödens och eländets tid. Hela Finland hungrade. Hvem minnes icke det sorgligt minnesvärda året 1867? Likt ett annat „swartår“ skall detta nödens år med ångslan iuristas i vårt lands tideböcker och kenmande slägten skola fråga sig sjelfwa: war det stora hungersåret 1867-1868 sändt som en till bättring manande tuftan af Herren i himmelen, eller war frosten endast en naturlig orsak till hungernöden? Men då skall en röst inom dem hwisfa: Den kärleksrike Guden älskade Finlands folk och han gaf det en lång tid frid och rolighet i landet, då detta folk, som förut utkämpat så många strider, fick förwändla sina swärd och spjut i plogbillar och wända sina gewär endast mot skogens rostlystna ulfwar; han lät landtmannen i frid plöja sina så ofta blodstänkta tegar, under det att landets styrelse och förvaltning handhades af fäderneslandets egna föner, hwilka med kärlek och nit arbetade för landets wäl; ja han satte en gräns för den lurande frosten, så att fjältens skördar fingo mogna till slut, för att derefter med glädje införas i ladorna; men huru tackade Finland folk Gud för alla dessa wälgerningar? Jo, det öfwerhaf hans budords wägar och wände sig till synd, — och hwad under då, att han undandrog det sin öfwerflödande wälsignelse och lät det ersjara följderna af sina willfarelser och dårskaper?

Men wi återwända till våra sjöfarande.

I aftern sitter en medelålders man wid rodret. Han är blek och mager och har ett lidande utseende. Men ögonens liflighet och eld förråda en djerf och rasf karakter, som trotsar motgången och faran, i hwilka gestalter de än må uppträda. Under ett helt års tid har denna man, liksom de flesta af hans lifar, kämpat med den yttersta nöd och elände. — Han är en fattig dagakarl och har nu, för att förtjena litet, åtagit sig att till Sverige öfwerföra ett dusin arbetsökande personer, män och qvinnor, äldre och yngre. Bland de sednare befinner sig en ung flicka, som tilldrager sig vår synnerliga uppmärksamhet. Hon sitter lutad med hufwudet mot handen, synbarligen förjunken i djup betraktelser. När hon någon gång kastar en blick utåt hafwet, synes en djup wemodig be-  
dröfwelse hwila öfwer det wackra, men bleka ansigtet. De röda ögonen antyda, att tårar blifwit gjutna.

Nedan har man hunnit så långt, att hemlandet synes endast som en mörk rand i fjerran. Flickan blickar med en obeskrislig ångslan mot det allt mer försvinnande fäderneslandet och den ena klara tåren efter den andra tillrar utför kinderna. Hvem undrar, att det förefaller henne smärtsamt, att lemna det land, der en kär moder sjungit wid hennes waggas, der en älskad barndomswän och afhållna syston hon ännu egde, om och hungerdöden bortryckt hennes fader och nöd och brist warit nära, att beröfwa henne det älskade barndomshemmet, i hwars närhet hon jordom lette på den lugna fjärdens täcka strand. Huru lifligt minnes hon nu icke alla de oskyldiga barnafrojder hon der njutit och



alla de förhoppningsrosor, som i hennes ungdomswår der slogo ut och en tid stodo i blom. Men ack, huru grymt har icke den förfärliga verklighetens stormar brutit de wackra rosorna! Måne någonting mera återstår att förstöra, sedan hon förlorat sin fader, sedan hon måst lemna moder och syston i fattigdom och betryck, säga sin ungdomswån kanske ett sista farväl och sjelf begifwa sig långt bort till ett fremmande land? Uck jo, ännu eger hon den dyrbaraste af alla glädjens och ungdomens blommor qwar: ofskuldens bluga ros blommor oförbleknad i Gretas unga hjerta. Mätte den heller aldrig blifwa bruten af passionens giftiga tand!

## II.

Efter några dagars färd landade våra resande i Herndjands hamn. Sedan passagerareafgiften, som war bestämd till 4 mark för personen, war erlagd, begaf sig enhwar i land, för att söka sig arbetsförtjenst. Sedan war dock icke så lätt att finna på dessa trakt r, ty tiotal finnar ströfwade redan omkring der, alla stadda i samma ärende. Dwinor hade dock jemförelsewis lättare att få platser, än män. Redan på tredje dagen efter sin ankomst fick Greta arbete hos en ölbruggare i staden.

I denna stad inträdde en ny akt af hennes lefnads drama. Allt war så annorlunda än hon war wan. Der hemma gick man klädd så enkelt och anspråkslöst mot här. Greta sjelf hade icke widare än två a tre rutiga ylleklädningar, några små rosblommiga hufwud- och halsdukar, ett slags rutig tröja eller blus, som hon kallade „talmö“ samt ett

par klumpiga smorläderskängor. Swart kunde hon nu komma med allt detta? Här gingo t. o. m. simpla ladugårdsbjörar i fralsande, lysande kattunsklädningar och så snart de avancerat till ordentliga köfver, köfsjungfrur eller dyligt, skulle det wara fina muslinsklädningar, så urrundade och konstmesligt gjorda att det riktigt förbryllade war goda Greta. I början ruktade hon betänksamt på hufwudet, när hon såg all den ståt, som fördes i kläder och lefnadsfätt, men småningom wänjde hon sig derwid, ja snart började hon, såsom wi skola så se, tyda att så borde wara. Dertill bidrog i icke så obetydlig mon det goda och wänliga sätt att wara som utmärkte dessa menniskor. De woro ju så barnsligt wänliga och glada mot hwarandra att det war en lust derät. Och t. o. m. fina herrskaper woro så nedlatande och „gemena af sig“ att de med synbarlig ättning bemötte äfwen den ringaste tjenaren.

Sätunda förslöt den långa falla wintern. I början hade Greta långtat tillbaka till sitt älskade om och fattiga Finland. Hon hade mer än en gång funderat att återwända så snart wären kom. Nu war wären verkligen kommen.

Tillsammans med en annan „sinnslicka“ gick Greta en wacker söndagseftermiddag i slutet af maj ut i det gröna. De hade beslutat, att lemna stadens qualm för en stund och begifwo sig dertföre ut i den fria öppna nejden, för att der så njuta af all den herrlighel, som wären erbjöd. Muntra som dansande lam ilade de ut till en liten ängsdunge i närheten. Glada lärkor drillade öfwer deras hufwuden, en yster wärbäck porlade fram mellan träden i den lilla dällden der



nedanför, och guldglänsande fjärilar fladdrade mellan blomstren och blommorna på den wadra skogsängen. Allt war så obeskrifligt skönt. Alla wäsen i Guds fria werld jublade af ny lefnadsluft och glädje.

De unga tärnorna woro fattade af samma känsla. De togo ihop och dansade och sjöngo och trallade så att det stod herrliga till. All längtan, sorg, ångslan, grämelse och framtidshuflan woro förjagade afwen ur Gretas unga bröst, ty wärglädjens och hoppets sol strålade med mer än wanlig glans. Det war en lust att se de dansande tärnorna. Deras friska rosenkinder woro så röda och fylliga, deras ögon så himmelsblå och klara, deras läppar så smultronlika, att man i detta ögonblick kunnat taga dem för ett par dansande kyrkenglar.

— Nu sätta wi oss ned på hwar sin blomstertufwa, pustade Hanna — så hette Gretas landsmaninna och wäninna — så skall jag berätta dig hwarföre jag är så glad i dag.

— Ja, det skall wara roligt att höra, sade Greta och satte sig ned.

— Som du wet, Greta, började Hanna, under det hon plockade på en blomma, har jag varit här i Sverige tre år redan. Likasom du kom jag hit fattig och föraktad. Jag fick tjenst hos patron Thörberg på Odenbacka, en större egendom icke långt härifrån staden, och der war jag två år. Snart blef jag bekant med ungdomen på trakten. Ack, du kan ej tro huru roligt det war på deras dansbaler! Icke woro gossarna sådana der enstöringar och så gubbaktiga som der hemma. Nej, lif och glädje war det och alla dansade af bara fatten. Wakta fick man sig i dansen,

att ej den hurtiga danören skulle stjåla åt sig en och annan liten kyss.

— Uick, Hanna! afbröt Greta, det war fula stölder. Icke tycker jag, att det passar sig, att en gosse skall kysa en flicka, som han ej har något vidare att skaffa med och det till på köpet bland en hel hopy folk.

— Så tyckte jag också först i min barnslighet, sade Hanna; men snart blef jag wardenwid och nu tycker jag, att det verkligen är bra mycket roligare, när gossarna äro muntra och glada, än om de, såsom der hemma wanligen sker, rada sig längs bänkarna, och låta flickorna bjuda upp sig till dans. Är det då stick och reson, att flickan skall bjuda gossen, då det berde wara twärtom?

— Heldre det, än att gossarna skola wänja sig wid en sådan djerfhet, ja, jag säger rent ut stamlöshet, att de opåtaladt kysa flickorna under dansen, inwände Greta i bestämd och allwarlig ton.

— Ja, jag säger ingenting, yttrade Hanna, twetydigt blinkande med ögonen, wi skola framdeles tala wid om den der saken vidare. Nu skall jag enligt löfte berätta dig anledningen till min glädje denna dag.

Året efter min ankomst till patron Thörbergs kom dit en ny gårdsfogde. Denna war en ung och wacker gosse, som jag började tycka om så rysligt redan första gången jag såg honom. Jag hade welat gifwa hela werlden, om den varit min, för egandet af en sådan man. Men hwad kunde jag hoppas något sådant; jag war ju blott en fattig simsflicka, som ej ens hade något så när så wacker kläder, som här är wanligt. Och huru kan man behaga och fångla en gosse, om



man ej helst har wackra kläder, utan går som ett återspöke? Detta har jag hundrade gånger sett här i Sverige, sedan jag började förstå mig något på wärldens gång. Wet du hwad jag gjorde — — — men du får ej tala om det för någon! Lofwar du det, Greta?

— Jag lofwar det! försäkrade Greta.

— So, det första jag hann, fortfor Hanna, lade jag mig till eu alldeles ny kostym efter det mode som här är wanligt. På en dansbal strax derefter hade jag min nya dräkt och du kan ej tro huru det war lätt och lustigt att swänga om i den nya ljusa och låtta kattunsklädningen! Det war någonting helt annat, må du tro, än de der tunga klumpiga ylleklädningarna som de bruka der hemma i Finland. Men så äro människorna der så otympliga och obildade jefswa, att det nog passas grof grå wadmals för gosfarna och blårutiga ylleklädningar för flickorna.

Jag blef nu gång efter annan uppbjuden af Nils — så hette den nya gårdsfogden — och han förde mig hurtigt i walsen och war så beleswad och artig att det war makalöst. Med glädje märkte jag, att han såg med blida ögon på mig. Nu först började jag hoppas, att en gång så blifwa hans.

— Men, invände Greta, icke hade jag åtminstone varit nöjd med en gosse, som älskat mig endast för granna kläder och icke hade jag heller, om jag varit i ditt ställe, Hanna, sökt fångsla honom med grannlåt.

— Alltid tager du allting så allwarligt som en läsaeprest, strattade Hanna. Det måtte wäl ej vara orätt, att vara älskward och nått, då man så wara kan. Tror du, att någon gosse här skall någonsin fria

till dig, om du ej lägger bort de plumpiga kläderna, det der fula språket och de der dumma sederna, hwarwid du varit wan der hemma. Nej, nått och fin måste man wara, om man skall bli ontyckt af bildade menniskor. Här i Sverige är det ett mera „praktiseradt“ (Hanna menade troligen civiliseradt) folk och dersöre förefaller mångt och mycket annorlunda än i Finland. Usch, hwad der är tråkigt! Till Finland längtar jag då aldrig mera. Och dit återwänder jag heller aldrig, ty snart skall jag fira mitt bröllop med Nils. Se, det war detta som utgjorde min glädje. Nils war hos mig här om dagen och sade, att wårt bröllop skall stå inemot hösten. Är det icke roligt, Greta, att så fort så bli en lycklig brud? frågade Hanna med triumferande min och reste sig från sin plats.

— Lycka till! lycka till! önskade Greta af ijäl och hjerta.

De begge flickorna lemnade sina blomster-tufwor och begäfw sig på wäg till staden. Greta gick tyst och sluten wid Hannas sida.

— Hwarföre är du återigen så tyst och allwarfam som en dystre läseiska? frågade den sistnämnda.

— So, jag kan ej låta bli att tänka på något af det du nyh jagt mig, hwilket förefaller mig bra underligt. Du synes hafwa ernått din lycka genom en ny klädedräkt och för denna lycka glömt ditt hemland och börjat förakta dina anhöriga och bekanta der hemma. Wet du, Hanna, det förefaller mig som om du äfwen föraktade mig, ty jag är ju lika dum som alla andra bondjäntor i Finland.

— Nej, så skall du ej taga det, Greta. Du har varit lika plumpig och opraktiserad



jem dessa, men du har redan blifwit långt bättre, ty redan för du dig nåttare, talar bättre och förstår att klåda dig med mera smak; ja du kan ej tro, hwad du gått framåt i bildning och upplysning på den korta tid du varit här i Sverige. — Hös patron Thorbergs tyckte de, att jag också utvecklades rasst från en okunnig bondlolla, som förstod ingenting, knappt så mycket som att niga när jag skulle helsa, till en nått och snäll jungfru, som kunde tåsla med mängen mansjell, ja t. o. m. fröken. „Nej, hwad jöt och snäll Hanna blifwit inom så kort tid!“ sade lilla fröken ofta. Det ser ut som om hon gått flere terminer i en fruntimmersskola eller wistats ett helt år i en af Stockholms bästa pensioner. Så hörde jag också andra ofta säga. Men du må tro, att jag äfwen bjöd till att blifwa något bättre än den tafatta „Sinn-Hanna“, såsom man först kallade mig. Hwarje öre sparade jag till nya kläder och hwarje söndagsafton war jag tillsammans med byns ungdom, som war lika påf bildad och fin som en del herrekaper.

— Men huru skall jag förstå allt detta? frågade Greta. Du har berättat mig, huru gossarna stjäla lysar i dansen, hvilket jag tycker wara opassande och syndigt. Icke skulle en ärlig finslicka, hon må sedan anses huru fjällig som helst, tillåta sådant. Och det är ju syndigt och lättfärdigt att så göra. Så gjorde man icke der hemma, utan allt gick ärligt och erdentligt till.

— Du skulle minjann påsa till pietist, Greta, sade Hanna skrattande och gäckande. Du anser det för synd och lättfärdighet att gossar och flickor roa sig och äro muntra; men hwarföre är det syndigare än annat?

Och är sen? Det är roligt och detta är wäl hufwudsaken. „Medan man är ung, skall man sjung“, säger ju ordspråket. Suggalunda will Gud, att wi skola sucka bort war ungdomstid, såsom man säger att kloster-nunnorna fordom gjort?

— Nej, men man skall icke nöta den såfångt bort, sade Greta. Det heter ju i psalmboken:

Hwad nyttigt är, hjelp Gud! jag må det lära,  
Beslita mig derhos om dygd och ära;  
Min ungdomstid ej nöta såfångt bort,  
Det läras bör är drygt, men tiden kort.

— Ja, det är juft det jag har sagt, inföll Hanna, att wi skola lära oss någonting. Men detta kunna wi icke med att ständigt sitta inom fyra väggar: nej, wi måste wara med i sällskaper, så att wi lära oss känna verdens gång och så att wi weta seder och bruk i kläder och allt annat som hör till ett silweriseradt lif.

Hanna war nu mycket wigtig, såsom hon sett och hört de unga damerna hos „patrones“ wara, när de med eld och iswer resonerade om det „silweriserade“ lifwet, om sällskapslifwet, baler, konserter, spektakler, nya moder och den rådande goda tonen m. m. För att ytterligare göra den wigtiga saken klarare för de stadars ensaldiga Greta, hvars upplysning och bildande hon hade gjort till sin uppgift, tillade Hanna i en ton, som lät förstå huru lifligt hon i denna sak kände sig wara Greta öfwerlägen:

— Och defutom skall du weta, Greta, att det ej hör till den goda tonen, att i bildade sällskaper, iynnerhet i städer, tala om Gud och synden och sådana der saker, ty mängen mera „silweriserad“ menniska tror ej mera



på de sagor bibeln berättar. Jag hörde att fröken Thorberg sjelf sade, när hon kom från Stockholm — ty du skall weta, att patrones fröknarna foro ända dit, för att blifwa riktigt fint bildade — hon sade, att numera alla kloföre menniskor i Stockholm stratta åt bibelläsarna, som tro på de underliga sagorna i bibeln. Jag wet ej riktigt hwad jag skall tro om den saken; men så mycket wet jag, att mycket, som jag ansett wara syndigt, är alls icke syndigt. Och om jag än i min ungdomsyrjel ej alltid kommer ihåg att wara så sträng och helig, som bibeln fordrar, så är det ju bara ungdomsdärskaper och förwillelser, som det är tids nog att aflägga, sedan man blir gammal och mera allwarjam. Så anses det alltid i Stockholm, sade fröken Emilia.

Under det den munwiga Hanna så talade, for en förfärlig känsla genom den unga Gretas ofsyldiga hjerta, på hwars djup en helig wördnad för Gud och hans ord bodde. Hon egde sin rena barnatro på Gud oantastad i sin själs innersta och ännu hade hon ej hört, att någon menniska betwislat sanningen af Guds ord. Hon blef därför så försträckt öfwer Hannas ord, att hon på en lång stund ej kunde säga någonting. Slutligen utbrast hon i häftig gråt och kunde endast med möda framstamma denna fråga till sin wäninna:

— Huru kan du tänka så syndigt, kära Hanna?

Den tillfrågade blef nu också allwarjam och tanfull och samtalen afstannade. Båda gingo de tysta wid hwarandras sida. Hwad de tänkte weta wi icke, men det weta wi, att glada och jublande som lärkor lemnade de staden, men tysta och bedröfwade återwände

de. Orsaken kanna wi också. Det war något som störte den harmoni, hwilken på grund af en wif likhet i lynnen uppsått hos de unga tärnorna. Ja, det war något ännu mera. Gretas fromma barndomstro hade för första gången genomgått ett prof, som awarlemnade ett forsyet intryst, ty Greta hade aldrig anat, att denna tro icke hyllades af alla menniskor. Som hon emellertid wiste, att hennes tro om bibeln war Guds ord och att Gud hatade all synd war rätt, kunde hon ej annat än bedröfwas öfwer de arma menniskor, som förkastade bibeln. Sphinnerhet war hon bedröfwad för Hannas skull, som hon nu fann wara så långt bortkommen från rättan vägen. Hanna åter plågades af ett oroligt samwete, som nu först kände, huru fridlöft det i sjelfwa werket war. Hanna hade på lång tid ej känt någon kraftigare rörelse i hjertat, ty om än någon sådan en tid och annan sökt bana sig wäg ditin, hade den ej lyckats. Hon hade motstått hwarje rörelse och förqwäft samwetets röst wid bullret af ungdomsöjernas brusande flod, hwilken förde henne med sig såsom en flytande trädspån. Hanna hade sökt föra den ännu oförderfwade Greta i samma förderfliga strömfåra, men hade mött ett motstånd, som för ett ögonblick åtminstone wäkte hos henne sjelf tankar på hennes egen farliga belägenhet. Dock så wi till Hannas fördel upplysa, att hon ej sökte implanta sina förwända åsigtter i Gretas hufwud så mycket med åsigt att wilseföra, som fastmer i den wälmeningen, att bibringa henne en nödwändig „bildning“.

Huruvida Hanna lyckades utföra denna sin föresats få wi snart höra.



## III.

Greta beslöt, då hon lemnade sin mor och sina yngre syskon, att ifall hon under sin vistelse i Sverige kunde hopsträpa några penningar, så skulle de helgas hennes kära moder. Hon ville, allt hvad hon förmådde, lindra sin mors bekymmer och elände. Med glädje tänkte hon dertföre, när hon fick tjänst hos ölbryggaren och lyckades betinga sig en ganska förmonlig lön, att den dag snart skulle komma, då hon skulle få sända sin första gåfwa till hemmet. Huru lycklig hon kände sig, då hon några veckor före jul var till postkontoret och affände ett litet penningebref till modren, kunna wi bättre tänka öf än beskrifwa. Hela julen tänkte hon på, huru glada hennes mamma och syskon skulle blifwa öfwer den lilla julklappen. Icke kunde hon sända många riksdaler, men gåfwan var stor nog för att fröjda ett älskande moders-hjerta och för att skaffa en varm julgröt, litet lutfisk samt ett julljus, som kunde på den högtidliga julmorgonen belysa den dunfla lojan.

Om trettondedagen fick Greta mottaga ett varmt tackägelsebref från modren och syskonen. Den förra tackade henne af allt hjerta och önskade, att hon alltid måtte förblifwa en lika snäll och hjertegod dotter, som hon hittills varit. Hon förmanade henne att hafwa Gud för ögonen och i hjertat alltid och att aldrig öfvergifwa hans budords wäg, så skulle henne wäl gå i det fremmande landet, der hon hört, att så många frestelser möta en ung flicka. Syskonen hade varit så glada öfwer Gretas bref och julgåfwa, att de dansat och hoppat storliga hela julaftonen, under det de idkeligen upprepat systerns kära

hade lofwat komma efter dem med häst. De hade uppjudit all sin förmåga att skaffa sig en wärdig utstyrel till denna glädjestund i det gröna.

Aftonen war inne. Redan war Nils kommen, för att hemta sitt „wäna wif“. De båda flickorna klädde sig, men det gick långsamt. Här profwades klädningar, här förföttes tröjor och dukar, här waldes gramm-låtsjaker och „krim's krams“ och ofta stannade de noggranna tärnorna i walet och qwalet, ithy att det icke hade sig så lätt att bestämma, hwad som kunde taga sig bäst ut på en grön lekplats i ett hwimmel af menniskor i olika dragter. — Något lysande måste det nödwändigt vara, derom woro båda öfwerens. Hanna beslöt dertföre till sist, att anlägga den nya ljusa muflinsklädningen och Greta tog sin bästa kattunsklädning, som hon förfärdigat förra weckan, troligen i anledning af den förestående festen. Hanna betraktade Greta med förnöjelse och yttrade:

— Minnsann är du ej så nått som en doftande ros, Greta, och jag försäkrar, att flere än en fjärl kommer att swäfwa omkring dig denna afton, önskande sig så hwila i din ljuswa kalk.

Greta mönstrade Hanna från topp till tå och yttrade i munter ton:

— Ja, och du Hanna är lika brofzig som den der markattan jag såg häromdagen och säkert skall man begäpa dig lika mycket som henne.

Hanna tyckte föga om denna jemförelse, men hon låtsade om ingenting — Greta war ju ännu så „okunnig“ bewars. — Samt nog. Greta war ännu ett okunnigt barn både i koketterings- och konversationskonsten emot



Hanna, som tittat t. o. m. in i fina werlden, dock icke så mycket i verkligheten, men desto mera i inbillningen, ty hon hade läst ett dusin romaner, hwilkas innehåll hon riktigt slukat. — Hon war nemligen slängd i bokläsning och läste också allt annat gerna, utom — bibeln. Fröknarna Thorberg, som med all iswer sökte bibringa den mottagliga sinnslidan en högre grad af bildning, hade därför lånat henne romaner, jemte det de på allt sätt stälde så till, att hon fick tid att läsa dessa kära böcker. Hannas framsteg glädde dem och de förespeglade henne en lysande framtid, ihymnerhet sedan hon blifwit förlovad med Nils. Denna war ännu egentligen s. k. fördräng endast, ehuru fröknarna för Hannas skull kallade honom „gårdsofogde“, men det kunde ju hända, att äfwen han gick framåt, så att han slutligen blefwe „inspektor“ och då fick Hanna blifwa — fru. Det war detta som länge lekt henne i hägen och när hon nu hade utstigt att nå sitt mål, blef hon mera än lofligt säfång och kanske — högmodig.

Då slickorna satt sig upp i åkdonet, smälde Nils till hästen med piffen så att det klatschade efter, hwarpå det bar af i gungande traf. Färden blef rastare än wära qwinliga åkande kanske önskat, ty Nils hade i staden förplägat sig ganska grundligt med wingudens häfwor, och hade därför ett „dugtigt förhufwud“. Innan kort woro de framme wid lekplanen, der en stor hop ungdom redan war samlad.

På midten af en grönskande större beteshage hade man rest en dräpelig mastång, i hwars topp den kära blågula swenska flaggan swajade. För öfrigt war den wackra maj-

namn och hundrade gånger frågat: „Mamma, när kommer Greta hem? kommer hon till sommaren? Hwarföre kommer hon ej hem?“

Men brefwet innehöll något om möjligt än mera glädjande för Greta. Brännbad Ant, hennes barndoms- och första ungdomsvän, hwilken hon hållit af så långt hon mindes tillbaka, och som hon aldrig npphört att älska, till honom hade hon sändt en blyg helsning i sitt bref; och nu beskref modren huru glad han blifwit deröfwer att Greta ännu mindes honom. „Fråga, hade han bedt, om hon ej snart kommer hem! Allt är så tomt och ödsligt här hemma nu sedan hon for bort.“ Till en kamrat hade han yttrat, att om han bara haft hemmanet medan Greta war hemma, så skulle han aldrig tillåtit henne resa bort.

Det war en högtidlig trettondagsmorzon för Greta. Hon hade just tagit psalmboken och skulle gå i kyrkan, då brefwet anlände; men på en lång stund kom hon sig ej att gå, ty de ljusblå ögonen badade länge i en warm tåreflod, hwars friska lopp hon ej förmådde hämma. Slutligen blef hon dock lugn, torkade bort hwarje spår af tårar på sin kind och gick upp i Herrans tempel. Der tackade hon Gud för all den godhet och nåd han bewisat henne och bad, att han äfwen framdeles wille wara hennes tröstare och beskyddare i alla motgångar och faror. Wisserligen wiste hon ej ännu, att så många farliga frestelser och lockelser funnos, som hon i en sednare tid erfor, och om hon redan mött några sådana, hade hon ej förstått sig uppå dem, ty huru kunde hon med sitt ofkonstlade och rena wäsen befara giftiga ormar under



fagra blomster, eller huru kunde hon tro, att de bullrande och lysande nöjen, hwar-efter menniskorna så mycket jägtade, skänkte dem en för det mesta majstungen fröjd, som wänligen efterföljdes af en pinjam tomhet? Allt detta förstod Greta ganska litet; men en a-ning samt modrens warnande ord sade henne, att hon borde wara på sin wakt emot de förföriska irrbilder, som wille locka henne från dygdens wäg. Med fördubblad ifwer bad hon derföre till Gud.

Greta beslöt denna dag, att åtminstone till midsommaren också sända en wänlig gås- wa till hemmet och en warm helsning till barndoms- wännen. — Tiden ilade förbi och midsommaren kom. Greta sände ett bref till hemmet, men — inga penningar och inga helsningar till barndoms- wännen. Orsaken war följande:

Gretas enda jällskapsyster och wäninna war Hanna. „Sådan man umgås med, så- dan blir man“, säger ordspråket. Detta san- nades afwen på Greta. Så småningom och oförmärkt hade Hannas tänke- och åskådning- sätt smittat henne, att hon ej wiste huru, ja, knappt anade att så war. Greta hade följt sin wäninnas råd och lagt hwarje styck till nya kläder och grannlätsaker. — Derföre fanns ingenting qwar att sända modren, när midsommaren kom. Wäl kände hon en bit- ter förebräelse deröfwer i sitt hjerta, då hon bar det tomta brefs- wet till postkontoret, men denna känsla förjagades snart af en tanke, som beherrskade henne. Hon hade öfwerens- kommit med Hanna, att följa med henne till Friagaby, der Ddenbacka war beläget, ty der skulle ungdomen hålla midsommarwaka och dansa omkring en ståtelig majstång. Nils

stången, med sin affats för spelmännen, sirad med grönt och blommor från topp till tå. Allt war färdigt till festens början. Spel- männen ströko upp en hwirflande polka och så fattade den kringstående ungdomen hwar- andras händer och swängde tappert om i en stor ringdans. En riktigt sprittande midsom- marfröjd lifwade allas sinnen. Hwarje öga strålade af glädje och förtjusning, hwarje bröst widgades, hwarje hjerta klappade tätare och hwarje kind färgades rosenröd.

Efter den stora ringdansens slut började man med walsar och polketter af åtskilliga slag. Enhwar af gossarna walde sig en blom- strande tärna och så dansade man par om par så att det stod herliga till. Greta, som föresatt sig att endast åje det roliga lefwer- net och isynnerhet ge att på om några stölder skulle föröfwas under dansens yra hwimmel, hade knappt hunnit kasta sina spejande blickar öfwer den dansande hopen, förvån Nils och en annan rask yngling framträdde, bugade sig artigt och bjödo wära slickor upp till en wals. — Greta blef litet förlägen, men re- spade snart mod och följde sin dansör på lät- ta fötter. Det gick lustigt och bra och hon kände sig riktigt stolt öfwer att blifwa förd af en så ståtlig „kavaljer“.

Petter Olsson, hennes kavaljer, war också urenkligen en reslig yngling, med stora ljusblå ögon, fylliga kinder och ett höghwälfdet bröst. Han war glad, språksam och liflig och i sitt sätt att wara syntes han fri och obefwärad af alla slags band. Dertill bidrog troligen en lifgifsande dryck, som han ofta och nästan wid hwarje danstillställning plågade förtära i ganska försvarlig mängd tillsammans med Nils. Denna dryck war bränwinet, såsom



man fallar den, ehuru den icke alls synes vara brännande, att döma af den begärlighet hvarmed den förtäres, — ty icke plågar man ju gerna bränna sig. Likväl gif det våra wänner, såsom det gått tusende andra före dem: de brände sig rätt grundligt, ja, så grundligt att de singo jär, hvilka woro olätliga. Dock — wi skola ej gå händelserna i förwäg. Låtom oß återwända i till våra unga flickor.

— Wet du, Greta, hwissade Hanna efter en slutad wals, Petter Olsson är rikaste bondsonen i hela Friggaby. Det wore minnsann ingen dålig lycka att få en sådan fästman. Wäl säges det, att han runlar litet emellanåt, men — hwar får man någon som ej gör det? På det hela är han dwa' byns bästa gosse. Jag lydkönstar dig, Greta, om du kan fånga honom i kärlekens snärjande rosenkorn.

— Huru skulle jag kunna det? menade Greta twiswelsfull. Dock tindrade redan en hoppets stjerna fram mellan de mörka molnen af twiswel och owisshet.

— Atminstone är du på god wäg, försäkrade Hanna. Denna försäkran tände ännu en stjerna. Och innan festens slut och innan midsomarmorgonen randades, uppgid hoppets sol så strålände, så lysande och klar, att hon täflade med den wackra midsommarsolen i glans och förgyllande prakt. Greta hade nu en enda tanke, som uppslukade alla de öfriga, en enda önskan, i hvilken alla andra önskingar woro koncentrerade, nemligen: att blifwa en rik bondhustru i Friggaby. Hennes wäninna gjorde anspråk på något mera af jordisf ära och lycka och önskade derföre: måtte den dag snart randas, då jag får

blifwa en förnäm fru på Ddenbacka och njuta af det „silfweriserade“ lifwets nöjen och förströelser!

Skola våra tårnor nå sina önskningsmål? Wi få se.

## IV.

Nåra ett år har förflutit.

Wid trappan af patron Thoi bergs hus står en ung qwinna. Hon bär ett spädt barn på wenstra armen, på hwilket hon nu synes blicka med obestrikelig ångslan. Hennes bleka ansigte bär en prägel af lidande och motgångar. Ögonen ega icke denna ung domliga eld, som man kunnat wänta sig hos ett par så unga barn som dessa. Hon ämnar synbarligen tråda in i köket, men twekar ännu och står der rådwil och liksom fruktande någon fara. Slutligen suckar hon djupt, stiger upp för trappan, öppnar dörren och träder in.

— Kors! är det du, Hanna? utropar en ung flicka wid köksspiseln och kastar förwånande blickar på den inträdande.

Det är werkligen Hanna, denna bleka qwinnogestalt, som nu står der, med ett barn wid bröstet och blygsel och smärta målade på sitt ansigte.

Den förwånade köksflickan åter, är ingen annan än Hannas gamla wäninna, Greta.

— Huru står det till, Hanna? frågade Greta, sedan den första öfweraskningen hunnit lägga sig. Jag har ju ej hört eller sett något af dig allt sedan julen, då wi träffades helt flygtigt i staden, och nu kommer du —

— Med ett barn på armen, inföll Hanna med en röst, som hon försötte göra skämt-



jam, men som alltför wäl förrådde, att den kom ur ett hopploft bröst.

— Ja, som du säger, jade Greta. Hanna, du måste säga mig, huru det hänger ihop med alltsammans; annars wet jag ej, om jag skall gråta eller skratta. Jag fruktar, att det för-ra tywärr måste komma ifråga.

Hwad Hanna nu berättade för Greta slo-la wi i största korthet berätta för läsaren.

Wi erinra of, huru glada och förhoppningsfulla wära våra tärnor woro wid den omtalade midsommarwakan. Hannas förhoppningshim-mel war dock icke så klar, som då wi först gjorde hennes bekantskap. Ett moln swäfwade redan deröfwer, men Hanna betraktade det alltför flygtigt för att det skulle kunnat injaga någon oro i hennes af glada fram-tidsdrömmar omtöknade sinne. Hannas fäst-man hade länge varit en älskare af bullran-de sällskaper, der man war ense om,

Att sällskapsfröjden en sorg blott är,

Då bränwin fattas i kretsen der.

Det gudawinet det är ock gifwet

Att öka glädjen i ungdomslifwet,

Att trösta mannen i des bekymmer

Och lifwa gubben när ögat stummer;

men på de sednaste tiderna hade han blifwit en äkta rumlare, som ej annat wille göra, än att sitta wid sin bränwinpulla i mun-tra dryckesbröders sällskap. Allt oftare började han försumma sin tjenst och sitt arbete, till ledsnad för patron Thorberg, som slutli-gen förklarade, att om han ej upphörde med Bachitjensten, så skulle han snart slippa wara tjenare på Odenbacka. Nils hörjammade icke desja warningar. Slutligen fann Thorberg sig föranlåten, att „wråka honom på porten“.

Man will gerna tro, att Nils nu skulle sett, hwars andas barn han war och märkt, att man, äfwen hwad jordiska ting beträffar, icke kan tjena två herrar, Bachus (bränwingsguden) och sin husbonde; men han tog allt ännu sin tillflykt till den förra, menande att

Bränwinståren den bästa är  
Af alla drycker, som jorden bär;  
Ty inga sorger på jorden finnas,  
För hwilka icke en tröst kan winnas,  
Om blott du Bachus will åkalla  
Och djupt i glasen dem dränka alla.

Trogen denna åsigt, som tywärr tyckes wara ganska allmänt rådande både bland herrskap och bönder, fortgick Nils hejdlöst på den beträdda banan, sorglöst hängifwande sig åt lidelsens förstörande magt. Twungen af omständigheterna tog han slutligen hyra på ett amerikanskt fartyg, ty han hade beslutat, att — emigrera (utwandra).

Nu stod den stackars Hanna, på hwilken Nils knappt ett ögonblick hade tänkt, allt sedan han blef skild från sin tjenst, nu stod hon ensam och öfwergifwen. Alla hennes förhoppningsrosor woro i ett nu förbleknade. Alla de skimrande luftslott hon i sin rika fantasi uppfört blefwo af en werklighetens stormil störtade i ruiner. Ingenting så hjertslitande finnes som ett dylikt slag för en hoppfull tärna, hwilken aldrig smakat något af sorgens bittra galla. Hannas kärlet till Nils war ifrån början ingalunda något djupt grundad; men under tidens lopp hade den dock slagit allt djupare rötter i hennes i sjelfwa werket känsliga hjerta. Den kunde der-före ej mera ryckas derur, utan att ett stycke af detta arma förwillade hjerta äfwen måste



följa med. Hannas sorg öfwer hennes fel-  
slagna hopp, hennes swifna tro och hennes  
gåclade kärlek, war dock på wißt sätt nyttig  
för henne. Hon upptäckte nu de förwillejer-  
nas garn, uti hwilka hennes fåfänga snårjt  
henne och hon fann, att den lycka hon efter-  
sträfwat, warit en förwinnande irrbild. Dock  
hade denna irrbild bedarat henne till den  
grad, att hon glömt dygd, ära och heder un-  
der jägtandet efter densamma. Hon gjorde  
derföre snart en upptäckt, som i början war  
nära att störta henne i förtwiflans och wan-  
sinnets mörka natt. Den arma bedragna och  
öfwergifna Hanna skulle blifwa — moder.  
Detta war mera än hon förmådde bära. Tu-  
sende mörka tankar hwälfde sig i hennes upp-  
hetjade hjerna. Öfwer allt der hon kom och  
gick tyckte hon, att hwifkande demoner om-  
gäfwat henne. Från den wid stranden sorg-  
ligt klagande wägen manade de henne i för-  
föriska toner att störta i det öppna djupet,  
för att på en gång göra slut på alla de li-  
danden, all den wanära, nöd och elände, som  
wäntade henne. I den dystert susande sko-  
gen wille de locka henne från allt umgänge  
med dessa medmenniskor, hwilka föraktade  
henne och stötte henne ifrån sig. På tusende  
olika sätt föröfkte frestaren så magt öfwer  
henne. Hanna stod också nästan redlös i den  
hårda kampen. Hon wiste icke af någon i  
himmelen eller på jorden, som wille strida  
för och med henne. Att det gifwes en seg-  
rare öfwer den giftiga synden och den lede  
frestaren, det ihågkom hon icke. Wäl fanns  
det en tid, då hon trodde det och gladda sig  
deråt, men den war förswunnen.

Att denna syndens besegrare lofwat strida  
för enhwar, som sjelf will strida och ber ho-

nom derom, och att från hans mun utgått  
detta herrliga löfte: „kommer till mig, I alle,  
som arbeten och ären betungade och jag will  
wederqwicke eder“, — detta allt hade hon  
glömt och förgättit.

Allt hwad hon nu ihågkom war några fra-  
ser ur de många romaner hon läst hos pa-  
tron Thorberg. I bland dessa fanns en isyn-  
nerhet, som hon nu med allt allwar wille  
tillämpa på sig sjelf: denna fras lydde så  
här: „allt hwad du ej kan ändra, skall du  
med hög själ fördraga“. Hanna uppbjöd all  
sin förmåga för att tillämpa sig ett filoso-  
fiskt lugn i stormen; men det wille ej gå. —  
I nom henne tärde bittra samwetsförebäelser  
och utom henne mötte stundligen påminnel-  
ser om hennes wanära och hennes hopplösa  
belägenhet.

Den långsamt framskridande tiden hade  
dock gått sin jemna gång. Och nu när den  
glada wärjolen började förqzylla jorden, fick  
Hanna ett nytt mål för sin kärlek och sina  
omforgen. Förtwiflans wägor hade laggt sig  
på hjertats haf, så att Hannas mörka planer  
om att dölja sin skam genom ett nytt brott,  
ett barnamord, ej mera kunde finna rum i  
hennes bröst, hwilket nu twärtom widgades  
af den mäktigaste af alla känslor: moders-  
kärleken.

I dag hade Hanna ställt sina steg till D-  
denbada i hopp, att hon der skulle finna  
medlidsamma och öfwerseende menniskor. Det  
wore ju möjligt, att de unga fröknarna skulle  
anse hennes irakade belägenhet såsom en följd  
af en stundens förwillelse, en swaghet, werkad  
af en passionerad kärlek, och att de således ej  
skulle dömma henne så strängt, utan söka  
gjuta tröstens balsam i hennes förkrossade



hjerter samt räcka henne en hjälpsam hand. — Lockad af dessa och dylika förhoppningar hade hon besegrat alla betänkligheter och fattat mod att nalkas sina fordnas välgörarinor. Men äfwen här blef hon besviken i sitt hopp. Wisserligen jade de sig hyja medlidande med henne och beklagade också i många ord hennes olyckliga belägenhet; men i öfrigt woro de så kalla, så stela och förnåma, att det smärtade Hanna och hon ångrade sitt besök på Odenbada. De drogo sig inart tillbaka, lemnande köksdörren med en förnämning till Hanna och en befallning till Greta, att hon skulle tillreda en måltid för den „oluckliga qwinnan“.

Nu gömde Hanna ansigtet i händerna och började gråta. Hwilken känsla, som grep henne, kunna wi bättre föreställa oss, än beskrifwa.

Kan det gifwas någon större synd än förförelsen? Att trampa oskulden i stoftet, att förstöra en qwinnas frid och oskuld, att tillintetgöra hennes alla förhoppningar för framtiden och all glädje för det närwarande — männe ej detta wara ett brott, hwaröfwer himmelens saliga englar stå förjande inför den Gwiges thron? Och skola icke de tusende bittra tårar, som en sådan olycklig förförd qwinna gjutur, skola de icke engång falla som glöddande eldfulor på förförarens fridlösa samwete? Att gifwa löften, dem man ej ännu infria, att göra eder, dem man ej tänker hålla, är icke detta så lågt och uselt handladt, att man ej wäntar det af turkar eller hedningar, mycket mindre af menniskor, som bära kristna namnet?

Och du, yngling, som hyser redliga affigter, som ej menar annat än allwar med dina löften, se till, att du ej plockar den sagra rosen i förtid, ty då skola engång samwetsföbreärlernas stängande törnen tillfoga dig swidande jär. Den slicka, du älskar, är icke din maka, hon är endast din fästmo. Men icke sannt? du will ju ega en ren och oskyldig fästmo, hwars friska rosenkinder på bröllopsdagen skola bära wittne om, att bruden är ren som en lilja i dalen och hjertegod som den spelande vinden på en solbelyst fjö. Nåwät, du får en sådan brud, blott du alltid ihågkommer, att din fästmo är en doftande ros, i hwars kalk oskulden ännu drömmar om paradissitt kärlek, hwars rena himmelska wingar du ej får ståda i den finnlige lidelsens stoft.

Men tillbaka till berättelsen. Vår olyckliga Hannas fästman war en förförare. Från första stunden hade han ej menat allwar med sin kärlek till henne; han tänkte endast göra såsom den, hwilken plockar den blomman han ser wid sin wäg och för en stund njuter af dess balsamiska doft, men sedan bortkastar henne, för att trampas under fötterna. Men den ena lidelsen räcker den andra handen, tills de bilda en oslitlig ledja, hwarmed mörtrets furste utan förbarmande drager den lättsinuige i lasternas bottenlösa afgrund. Så gick det Nils. Hans finnlige kärlek neddrog honom i stoftet, och så kom begäret efter rusdrycker och slapade honom ännu djupare. „Synden straffar sig sjelf och blir ytterligare straffad.“ Nils förförde Hanna, men wi böra icke glömma, att fröknarna Thorberg wil se förde henne. De hade således också del i hen-



nes glömska af dygden och hennes olycksbringande jagt efter en inbillad lycka och ära. — Den skönaste prydnad, som gifves för en enfaldig, olärd bondqvinna, lifasom för den bildade damen, är den fromma barnatron, som i kristlig enfald och kärlek blickar upp till en himmelsk fader, hwilken lofwat wara ofskuldens hägn och den wärnlöses förswarare. Ofwergifwa de denna tro, förmenande sig i sin wisshet hafwa funnit något bättre, då förwandlas snart deras dygd och ofskuld i en skimrande såpbubbla, som brister för den minsta lidelsens slägt. Synnerhet gäller detta för qwinnan ur folket. Den bildade qwinnans dygd är skyddad af många slags yttre förswarswerk och konstgjorda murar, som det ej är så lätt att genombryta eller ofwrestiga; men för den obildade qwinnan gifwes det ej några sådana, utan det beror nästan helt och hållet på hennes egen inre sedliga halt, om hon skall lyckligt bestå hwarje prof eller icke. Huru wigtigt derföre, att hennes barndomstro, hennes tro på Gud, hans helighet, rättfärdighet och godhet, och på Frälsaren, som utgjutit sitt blod för att rena henne från all syndens smitta och genom sin Anda uppfostra henne för Guds rike, hwari intet besmittadt kan ingå, icke fördunklas, icke förswagas eller bortresonneras. Att beröfwa en allmogens son eller dotter denna dyrbara klenod, är det samma, som att beröfwa sjömannen hans kompass, då han är stadd på färd öfwer den wilda oceanen. Så gjorde likwäl fröknarna Thorberg. Sjelfwa smittade af den nymodiga bildning, som kläder sin gudsförgätenhet i ett lysande omhölje af klingande fraser och som anser hjerats tro och förtrostan på den treenige Guden såsom ett föråldradt fantasi-

foster — sjelfwa smittade af denna bildning, sökte de sprida densamma till andra och trodde sig då uppfylla en god mission. Olyckligtwis skulle denna upplysning föra Hanna i ett egyptiskt mörker, som den underblåsta fåfängan gjorde ännu mera förwillaande. Följderna hafwa wi sett.

Wätte en såd an som fröknarna Thorbergs bildning aldrig finna en wäg till vårt undgängömda land! Sjufallt lyckligare äro wi med all wår ofwefklagade ofunnighet, än wi wore, om denna moderna bildning finge inträde ibland oss. Dock synes det af wissta tidens tecken, som om den redan började winna sympatier äfwen inom wåra landamären. Låtom oss derföre vara på wår wakt!

Men det är nu hög tid att återtaga berättelsens tråd.

Hanna återwände samma sommar, som hon blef moder, till sitt hemland, der hon nu haf sin utkomst för sig och sitt barn genom tungt kroppsarbete.

och sedan Hanna nu utspelat sin rol i wår lilla berättelse skola wi tillse, huru det efter sednast skildrade händelser gick wår wäninna Greta på Ddenbada.

Då det emellertid äro idel nya saker, som skola berättas, torde det vara på sin plats att upplägga ett splitternytt kapitel.

## V.

Genom Hannas föranstaltande hade Greta fått tjenst på Ddenbada. Här, mente Hanna, war rätta platsen för Greta, ty här kunde hon få en wälbehöflig bildning och komma i åtnjutande af det civiliserade lifwets fördelar. Greta sjelf tänkte kanske icke så



mycket på denna sak, som fastmer derpå, att hon härigenom kom närmare sin älskare.

Fröknarna Thorberg hade wisserligen ämnat tända bildningens ljus för Greta också, men de afstodo snart från sitt företag. Greta hade nemligen sin egen lilla dank, hwilken wisserligen ej spridde något klart ljus på hennes lefnadswäg, men som hon likwäl för ingen del wille släcka, och följden blef den, att de förnäma släkterna jatte sitt ljus under skäppan.

— Greta är icke så mottaglig för en högre bildning, som Hanna, menade fröknarna och läto henne derföre i allsköns ro läsa sin psalmbok om söndagarna, sedan de först utan framgång erbjudit henne en „bättre och mera bildande lectyr“, nemligen — romaner, hwars wal de föga förstodo lämpa efter den persons behof, för hwilken de woro ämnade.

Greta war ej så listig, men ej heller så flyktig och ostadig som Hanna. Ut i hwad hon tänkte och gjorde inlade hon hela sin själ och kunde följaktligen ej så lätt dragas bort derifrån. Men hade hennes tankegång en gång riktigt kommit på sned, så war det ej heller någon lätt sak att rätta den; dertill behöfdes större än wanliga krafter. Fäfan- gan hade småningom fått magt öfwer hennes hjerta, så att hon länge åflades med, att er- nå en lycka, som för den sansade betraktaren framstätt som olycka. Och Greta skulle kan- ske fortgått så hejdlöst på förwillelsens väg, likasom Hanna, tills någon förfärlig olycka eller motgång öppnat hennes ögon, men en händelse inträffade, som frammanade förblek- nade minnen och känslor med sådan kraft i hennes själ, att hon i tid wäntes till efter- tanke och befinning.

På wären af samma år, som Greta tjente hos patron Thorberg, kommo „Swerigesseg- lare“ från hennes hemförjämning till Hernö- sand och med dem följde Gretas älskare, som ungdoms- wäninna, som framförde hjertliga helsningar från Brännback-Anders. Han lesde allt ännu i det glada hoppet, att Greta skulle åter- wända från det fremmande landet och att hans ljuswaste drömmar då skulle blifwa en verklighet. Nu fylldes Gretas själ af ljuswa barndomsminnen, känslans falläder, som varit på väg att förjina i werldslifwets öken, bröt fram och rann så frisk och klar, att det war, likasom om en ny skön wär skulle uppblom- strat i Gretas innersta. Drifaken till den spänning och den oförklarliga oro, som de sednaste tiderna sönderslitit hennes själ, fann hon nu; en inre röst hade nemligen hwiskat henne, att hon nu war stadd på en sorglig väg, men hon hade ej welat lyhöna till för- nuftets maningar, utan med slutna ögon we- lat fortjätta vidare. Af Hannas olyckliga öde hade hon ej welat taga någon warning och för sin fästmans fel hade hon varit blind, bedårad af sin fäfangas förespeglingar af det lysande lif hon ända kunde få föra såsom en rik och sin bondhustru i Sverige, der hon ju skulle få lefwa som en fru. — Nu insåg hon klart, att hon jagat efter en skimrande såp- bubbla, en hägrings gudelbild, som oaktadt all sin glans ej förmått tillfredsställa hennes andes längtan efter något oförgångligt godt, utan som skulle fört henne i olycka och för- derf. Minnet af en ren barndomskärlek återförde henne till den enkla barndomsströ, som hon, bländad af fäfangans irrbloß, nära på alldeles förlorat.

Greta beslöt att återwända till fädernes-



landet, och om Brännbåd-Ånt ännu älskade henne, räcka honom sin hand och blifwa hans trogna ledjageriska genom lifwet. Då denna tanke wätnat hos henne, såg hon oemotståndligt på sin hand och — hwilken obeckfriflig känsla af bekländhet, blyghet och sorg erför hon ej wid blickten på den ring Petter Ols-son gifwit henne. Huru hade hon kunnat inbilla sig älska denna man, som nu föreföll henne nästan affstyward?

Petter Ols-son war också werkligen ingen hyggelig yngling, ehuruwål han prälade med guldbelagda fjärilsvingar, då han swäfwade omkring Greta i drömmen och fantasien. Han tittade alltför ofta för djupt i glasen, lefde i allmänhet ett alltför gladt lif och war slutligen alltför benägen, att plöcka hwarje blomma han såg. Flere än en gång hade han i en försvarlig flors-hufwa besökt sin fästmo, men Greta hade hittills blundat för alla des-sa fel. — Men nu, då hennes ögon ändtli-gen öppnades, twefade hon ej länge, innan hon återjände förlofningsringen och sade Ols-son för alltid farwål. — Den öfvergifne fästmannen tog sig — kanske i sorgen? — ett rus, friade efter tre dagar till en annan flicka och wardt troligen således snart tröstad öfwer förlusten.

Ehuru Ols-son egentligen utspelat sin rol i wår berättelse, skola wi ännu följa honom ett stycke på hans lefnadswäg, ty det kan ju wara nyttigt, att se hwart den vidare ledde.

Ols-son fortfor med sitt obändiga ungfärls-lif ännu några månader, men då gifte han sig med den flicka, med hwilken han förlof-wade sig några dagar efter den dag, då han fick korgen af Greta. Denna flicka war en wacker, men i högsta grad säfång „herrskaps-piga“ från närmaste herregård.

Bröllopet stod med mycken pomp och ståt. Säte länge derefter mottog Petter hemmans-brufet efter fadren, som blef „undantagsman“, eller lytningsman, såsom wi hos oss kallar det.

Det händer ofta, att ättenskapet gör af en jupig yngling en nykter man. Kärleken till den unga hustrun och den hemtrefnad, en god maka förstår åstadkomma samt bekymren för framtiden, allt bidrager till att lägga band på passionen och föra den förwillade ynglingen in på en annan bättre bana.

Det händer det ibland, att ättenskapet förwärrar den sak det borde förbättra. Så olydligt war förhållandet med Petters ättens-kap. Sedan han blef gift, tilltog bränwins-begäret till den grad, att Petter inom kort syntes wara en ohjelpelig drinkare, hemfallen åt dryckenskapslastens alla bedröfliga följder. Beklagligtwis war Karin — så hette hustrun — till stor del orsaken härtill. I stället för att använda alla till buds stående medel för att afwända det onda, tillfredsstälde hon sin säfång med att anskaffa nya dyrbara kläder, som uppslukade inkomsterna, och satte Petter oupphörligt i bryderi om mynt. Föröfrigt roade hon sig slitigt tillsammans med lika-sinnade kaffesyster, under ständigt glam wid kaffebordet. Hemmet wärderade hon icke, och ingenting gjorde hon för att få det kärt och tresligt för mannen. Petter fortfor der-före, att efter gammal manna förlusta sig i glada sup- och spelbröders sällskap. Det war i sådana kretsar, som han blef en utstuderad drinkare. Allt gick baklänges i hans hem. Tjenstefolket blef alltmera lifgiltigt och snart war all ärlighet och pligtrogenhet förswunna. Enhwar drog åt sitt håll och riftade sig på



hushondens befohstnad. Karin war för mycket upptagen af sina nöjen och kläder för att kunna egna sig åt de husliga, mycket mindre åt de yttre ekonomiska, arbetsbestyren och göromålen. Man kan tänka hwad slut en sådan hushållning måste taga. Fylleri och fåfänga, i förening med tjenarens oärlighet och försumlighet war den kräfta, som borttärde förmögenheten och wälståndet.

Slutligen återstod för Karin och Petter ingen annan utväg att godtgöra sina fordringsägare, än att bortfälja såwål hemmanet som lösejendomen. Den möjliga återstoden efter skuldernas betäckande hade wåra olyckliga unga makar beslutat använda till respenningar, ty de skulle — emigrera. Amerika, denna så många olyckliga waresers sista tillflyktsort, war det land, der de hoppades finna sin utkomst och bergning. I Sverige wille de icke stanna, ty der man sett deras wälstånd ruineras på ett så lättjinnigt sätt, der hade de icke mod att föröka mera repa sig.

Huruwida de icke lyckats eller lyckats i sin företats, att i det fremmande landet genom träget arbete och sparsamhet med förenade krafter söka återwinna helst en del af det förlorade wälståndet, weta wi icke. Ett weta wi, och det är, att de bittert fingo ångra sitt föregående lättjinniga lif. Petter förbannade sitt osläckliga bränwinsbegär, som störtat honom från höjden af wälmåga i djupet af brist och bekymmer samt gjort hans skönaste ålder till en eländets och lastens tid. Karin fälde också bittra tårar wid minnet af den sälla tid, då hennes hjerta ännu war rent och oskyldigt, oansfucket af fåfängans gift.

## VI.

En wacker Augustidag gick Greta ombord på en ångbåt, som skulle afgå till hennes hemland. Med hwilka känslor hon antwäde hemresan, kunna wi bättre tänka öf än beskrifwa. Wåde wemodiga och glada känslor fyllde hennes bröst. När hon på afstånd såg sitt hemlands skogar och skär, kunde hon ej längre hindra tårarna att få fritt lopp.

Sent en afton lade ångbåten till i W. hamn. Genom natten ilade Greta mot hemmet, drifwen af den mest brinnande längtan, att få återse moder och syfkon och — behöfwa wi säga det? — barndomswännen, den engång förgättna, men nu så högt älskade och efterlängtade.

Men ju närmare hon nalkades hembyn, desto mer häfwade hennes upprörda hjerta, det häfwade wid tanken på, att hon kanske ej mera wore älskad, älskad af honom, den enda, som nu kunde återge henne hennes lifs wärde och glädje.

Med klappande hjerta bultade Greta på dörren till sin moders stuga; hon sade sitt namn och wäntade otåligt det ögonblick, då hon skulle få sluta den innerligt älskade modern och de kära små syfkonen i sina armar. O, we! dörren öppnades, men — fremmande war den rösten, som hördes, och okändt det ansigte, som i det klara månskenet mötte Gretas öga! Nästan förintad och med halfqwäfd stämnia utropade Greta: hwar är min mor?

— Din mor? du menar wäl Stenholms Greta? sade den fremmande; hon är ej mera här.



— Nå, säg då i himlens namn, hvar är hon, fort, skynda! Leswer hon? är hon död? sjuk?

— Död, war det hemiska swaret.

Greta sjönk i den fremmande qvinnans armar. Qvinnan ropade på sin man och de inburo Greta samt lade henne ned på en bädd på golfwet, wätte hennes tinningar med watten och gjorde allt för att återkalla lifwet i den unga flickan.

— Swad hon måtte hålla af sin mor! suckade den fromma qvinnan, och mannen strök en klar wattendroppe ur ögat.

— Jag skall lyfta in hennes saker och betala skjutsbonden, så att han får fara, sade mannen och gick ut.

Gretas själspänning hade varit så stark, att hon nu föll i en wanmäktig slummer och wakenade först långt fram på morgonen. Då fick hon weta, att hennes mor dött för några wector tillbaka och att hennes syston bodde hos Brännback-Anders.

— Hos Brännback-And! afbröt Greta.

— Ja, han wille ej, att de stackars små skulle spridas som fogelungar kring werlden, utan lofwade, att föda och fostra dem. Men, afbröt sig qvinnan, det är wist dig, Greta, jem han så ofta talat om och sagt, att bara du skulle komma hem, så skulle det bli så roligt, att du är en så snäll flicka och att du nog skulle bli en god mor för dina små syston.

— Har han sagt det, mor? Gud wälsigne honom?

— Ja, han är så god, så god, att du aldrig kan tro det, Greta, sade den goda qvinnan. Du wet ju, att torpet här hör under hans hemman och wi ha nu arrenderat det,

tills du eller dina syston skulle kunna taga det — — men, Greta, jag tror, att Anders helst toge — dig till hustru, och det wore ju nog så bra.

Greta rodnade djupt, men war god nog, att ej förebrå qvinnan hennes ogrannlaga, men wälwilliga yttranden.

Stor war den barnsliga glädje, med hwilken Gretas syston mottogo henne, då hon kom till Brännbacka; men ännu större war den förtjusning, som Anders' öga afspeglade, när den länge saknade barndomsbruden inträdde.

Wi skola ej slösa ord på beskrifningen af ett möte, som för hwarje känsligt hjerta, hwilket engång älskat sannt och innerligt, ändå torde stå lifsom lifsleswande.

Ett år efter detta glada återseende inflyttade Greta såsom ung lycklig maka för alltid i Anders hus. Nit på lifwets erfarenheter och luttrad genom de själslidanden, hon utstått allt se'n den dag, då hon klart insåg sitt förwillade hjertas tillstånd, kunde och förstod hon nu, huru hon skulle göra ett hem lyckligt, och genom starka andliga band fästa sin makes hjerta wid det goda och wid henne sjelf.

Wid samma wackra fjärd, på hwars strand hennes faders hydda hade stått, förflöto nu hennes dagar i frid och glädje, omhuldad som hon war af en älskwärd och ädel man och omgifwen af sina älskade syston, i hwilkas glada krets nya jollrande små med tiden inträdde.

En lugu och stilla sommarafton rodde wärra wänner på sjön, beundrande qvällens skönhet och den nedgående solens gyllene glans. Då ytttrade Gretas nu 19-åriga systor Anna:



— Ad, den som nu med solen finge flyga  
dit bort till fjerran ofända länder i wester!

— Greta! war det ej roligt der borta i  
Swerige, der du fick wara så länge, länge?

— Lilla fjolla! swarade Greta halft skämt-  
samt, men ändå så hjerligt allwarligt; du  
längtar till fremmande, ofända länder och  
glömmmer, hur mycket du eger här hemma;  
här har du anförwandter och wänner, här  
har du hem, kärlek och tro, derborta — du  
anar ej, hwad som der kunde möta. — An-  
na! o, älska ditt land, din hembygd,  
din barndoms frid, älska framför allt  
den Gud, som kläder jorden lika skön i öster  
som i wester, och som skänkt dig ett fäder-  
nesland, rikt på så många lekamliga och and-  
liga wälsignelser, och — du skall aldrig me-  
ra längta till fremmande land från fäderne-  
stranden!

.....

.....

.....

